

EXPUNERE DE MOTIVE

Tratatul European privind Funcționarea Uniunii Europene și Directiva 2004/38/CE din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și la ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii uniunii și membrii familiilor acestora garantează fiecărui cetățean european dreptul la liberă circulație.

Cu privire la acest drept, **Constituția României** stipulează că – *“Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept”* (art. 25 alin. (1)).

În această privință, **Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate** stabilește condițiile în care cetățenii români își pot exercita dreptul la liberă circulație în străinătate, precum și limitele exercitării acestui drept. Astfel, Legea nr. 248/2005 prevede că – *“Tipurile de documente de călătorie pe baza cărora cetățenii români pot călători în străinătate sunt următoarele [...] Documentele de călătorie fac dovada, [...] în fața autorităților române și străine, a identității, cetățeniei, calității, precum și a dreptului titularului de a călători în străinătate”* (art. 6 alin. (1) și (4)); *“Cetățeanul român care și-a stabilit domiciliul în străinătate poate solicita eliberarea unui pașaport simplu electronic ori a unui pașaport simplu temporar cu menționarea țării de domiciliu, când se află în una dintre următoarele situații: a) a dobândit un drept de ședere pentru o perioadă de cel puțin un an sau, după caz, i s-a prelungit succesiv dreptul de ședere, în decurs de un an, pe teritoriul statului respectiv; b) a dobândit un drept de ședere pe teritoriul statului respectiv, în scopul reunificării familiale cu o persoană care domiciliază pe teritoriul aceluiași stat; c) a dobândit un drept de lungă ședere sau, după caz, un drept de ședere permanentă pe teritoriul statului respectiv; d) a dobândit cetățenia statului respectiv; e) a dobândit un drept de muncă ori este înscris într-o instituție privată sau publică cu scopul principal de a urma studii, inclusiv de formare profesională. Cetățeanul român posesor al unui certificat de înregistrare ori al unui document care atestă rezidența într-un stat membru al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European sau în Confederația Elvețiană, eliberat de autoritățile competente dintr-un stat membru al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European sau din Confederația Elvețiană, poate solicita eliberarea unui pașaport simplu electronic ori a unui pașaport simplu temporar cu menționarea țării de domiciliu în acel stat. Cetățeanul român care și-a stabilit domiciliul în străinătate are obligația ca, la înmânarea pașaportului simplu electronic ori a unui pașaport simplu temporar cu menționarea țării de domiciliu, să predea actul de identitate care atestă existența domiciliului în România, emis de autoritățile române”* (art. 34 alin. (1), (2) și (6)); *“Cetățeanului român care a împlinit vârsta de 18 ani și minorului căsătorit cu respectarea legii, care și-au stabilit domiciliul în România, li se anulează mențiunea privind stabilirea domiciliului în străinătate sau, după caz, pașapoartele prevăzute la art. 34 și li se eliberează carte de identitate, în condițiile legii”* (art. 36 alin. (1)).

Pe de altă parte, **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români** constituie cadrul care reglementează evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români. Astfel, O.U.G. nr. 97/2005 prevede că – “*Actul de identitate face dovada identității, a cetățeniei române, a adresei de domiciliu și, după caz, a adresei de reședință. În condițiile Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, cu modificările și completările ulterioare, cartea de identitate și cartea electronică de identitate constituie document de călătorie în statele membre ale Uniunii Europene*” (art. 13 alin. (1) și (2)); “*Începând cu vârsta de 14 ani, cetățenilor români li se eliberează acte de identitate. În termen de 15 zile de la împlinirea vârstei prevăzute la alin. (1), cetățenii români sunt obligați să solicite eliberarea actului de identitate*” (art. 12 alin. (1) și (2)); „*Cartea de identitate provizorie se eliberează în următoarele cazuri: [...] c) în cazul cetățenilor români cu domiciliul în străinătate, care locuiesc temporar în România*”(art. 20 alin (1)).

De asemenea, conform **Codului civil** – “*Cetățenii români au dreptul să își stabilească ori să își schimbe în mod liber, domiciliul sau reședința, în țară sau în străinătate, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege. Dacă prin lege nu se prevede altfel, o persoană fizică nu poate să aibă în același timp decât un singur domiciliu și o singură reședință, chiar și atunci când deține mai multe locuințe*” (art. 86); “*Domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor și libertăților sale civile, este acolo unde acesta declară că își are locuința principală*” (art. 87); “*Reședința persoanei fizice este locul unde își are locuința secundară*” (art. 88).

Din aceste prevederi legale, **constatăm** că, de la împlinirea vârstei de 14 ani, cetățenii români cu domiciliul în România sunt obligați să solicite autorităților române eliberarea actului de identitate. În schimb, cetățenii români cu domiciliul în străinătate nu numai că nu sunt obligați să solicite eliberarea unui act de identitate dar, atunci când își exercită dreptul de a solicita eliberarea unui pașaport cu menționarea țării de domiciliu, ei au chiar obligația de a preda actul de identitate. Aceștia au dreptul la o carte de identitate provizorie numai atunci când își stabilesc reședința în România, dar care nu este document de călătorie.

Totodată, dacă atât actul de identitate cât și pașaportul fac dovada identității și cetățeniei, în schimb, dovada domiciliului/reședinței se face cu actul de identitate și nu cu pașaportul, cetățenii români cu domiciliul în străinătate fiind clar dezavantajați.

Rezultă că, deși noțiunea de domiciliu nu este legată în niciun fel de țara de origine și nu există nicio limită teritorială pentru stabilirea domiciliului, cetățenii români au statute juridice diferite în raport de teritoriul statului pe care se află domiciliul.

În plus, constatăm că, *de facto*, după integrarea țării noastre în spațiul comunitar, au apărut două categorii de cetățeni români în rândul acelor cu domiciliul în străinătate:

1. o categorie de cetățeni români care au domiciliul într-un stat membru și dețin un pașaport cu menționarea țării de domiciliu (CRDS);
2. o altă categorie cetățeni români care au domiciliul într-un stat membru și dețin un act de identitate pe care figurează un domiciliu din România.

Prima categorie care se află în legalitate este redusă, fiind 0,6 milioane de cetățeni români cu domiciliul în străinătate¹.

A doua categorie este evident mult mai mare în condițiile în care 3,4 milioane de cetățeni români locuiesc în altă țară². Pentru a nu fi obstrucționați în exercitarea drepturilor cetățenești, mulți dintre aceștia declară în fals că au domiciliul în România, în realitate având domiciliul în străinătate.

Având în vedere implicațiile acestor prevederi legale nu numai asupra sistemului național de evidență a cetățenilor români ci și asupra sistemului electoral, sistemului de protecție socială, sistemului fiscal, dar și a sistemului penal, pentru ca domiciliul să își poată îndeplini rolul de atribut de identificare a persoanei, una din condițiile esențiale este ca acesta să fie real.

În acest sens, **propunerea legislativă** prevede că cetățenii români cu domiciliul în străinătate au dreptul să solicite autorităților române eliberarea cărții de identitate cu menționarea domiciliului din străinătate sau a cărții electronice de identitate cu menționarea domiciliului din străinătate când se află în una dintre situațiile următoare, identice cu cele prevăzute de lege pentru obținerea pașapoartelor cu menționarea domiciliului din străinătate:

- a dobândit un certificat de înregistrare ori un document care atestă rezidența într-un stat membru al Uniunii Europene/Spațiului Economic European sau în Confederația Elvețiană, eliberat de autoritățile competente dintr-un stat membru al Uniunii Europene/Spațiului Economic European sau din Confederația Elvețiană;
- a dobândit un drept de ședere pe teritoriul statului respectiv pentru o perioadă de cel puțin un an sau, după caz, i s-a prelungit succesiv dreptul de ședere, în decurs de un an;
- a dobândit un drept de ședere pe teritoriul statului respectiv, în scopul reunificării familiale cu o persoană care domiciliază pe teritoriul aceluși stat;
- a dobândit un drept de lungă ședere sau, după caz, un drept de ședere permanentă pe teritoriul statului respectiv;
- a dobândit cetățenia statului respectiv;
- a dobândit un drept de muncă ori este înscris într-o instituție privată sau publică cu scopul principal de a urma studii, inclusiv de formare profesională, pe teritoriul statului respectiv.

Cererile se depun personal, în străinătate, la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare ale României, iar în țară, la cel mai apropiat serviciu public comunitar de evidență a persoanelor.

Ca dovadă a domiciliului din străinătate, cererile sunt însoțite de documente eliberate de autoritățile competente ale statului de domiciliu, în original, împreună cu traducerea în limba română, după caz, din care să rezulte una dintre situațiile menționate mai sus și orice alte documente care pot servi la dovedirea domiciliului.

¹ Date statistice Direcția Generală Pașapoarte. Date 2015.

² ONU, Raportul privind migrația pe mapamond. Date 2015.

Concret, eliberarea unui act de identitate inclusiv cetățenilor români cu domiciliul în străinătate va asigura:

- ✓ identificarea persoanei în vederea încheierii de acte juridice la care este necesară adresa de domiciliu/reședință (de exemplu în domeniul serviciilor bancare);
- ✓ dovedirea identității și în lipsa pașaportului CRDS (de exemplu, după depunerea pașaportului pentru obținerea vizelor, după solicitarea unui nou pașaport ca urmare a pierderii sau expirării acestuia);
- ✓ evidența exactă a cetățenilor români cu domiciliul în străinătate care solicită un act de identitate, inclusiv sub aspectul reședinței, pe care o pot declara în condițiile legii (spre deosebire de pașapoarte pe care nu se pot face mențiuni cu privire la reședință), ceea ce va reflecta realitatea, în beneficiul atât al cetățeanului român cât și al autorităților fie ele românești sau străine;
- ✓ un cost mai redus pentru beneficiar, contravaloarea actului de identitate fiind substanțial mai redusă decât a pașaportului, astfel încât, deoarece cartea de identitate/cartea electronică de identitate constituie document de călătorie în statele membre ale Uniunii Europene, majoritatea diasporei va fi mai interesată să obțină acest act de identitate în comparație cu pașaportul, care este necesar în spațiul extracomunitar.

Din practica europeană în domeniu se detașează Franța, unde cartea națională de identitate se eliberează cetățenilor francezi de către primăria de domiciliu pentru cei cu domiciliul în Franța și de către orice oficiu consular francez pentru cetățenii cu domiciliul în străinătate, caz în care pe actul de identitate este trecut domiciliul din străinătate.³

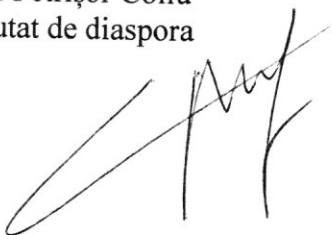
Așadar, este necesară o armonizare a legislației cu realitatea post-aderare, dar și cu experiența unui stat al cărui sistem juridic a reprezentat și reprezintă un model de inspirație pentru sistemul juridic românesc.

Statul român are responsabilitatea tuturor cetățenilor săi.

Având în vedere argumentele anterioare și în aplicarea textului constituțional conform căruia - *“Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român [...]”* (art. 17), depunem spre dezbatere și adoptare prezenta propunere legislativă.

În numele inițiatorilor,

Doru Petrișor Coliu
Deputat de diaspora

³ <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21089>